

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (U261)

(projekt z dnia 10.10.2025 r.)

Uwagi ogólne

1.

Uwagi do projektu ustawy

	NRA	art. 33[1] K.p.c.	Odejście od konieczności pozywania przedsiębiorcy przed sąd jego siedziby w przypadku konsumenta stanowi słuszny kierunek zmiany. Należy mieć na uwadze, że roszczenia konsumenta nie muszą mieć znacznej wartości i tym samym konieczność prowadzenia sprawy przed odległym sądem może nie mieć uzasadnienia ekonomicznego.	
	NRA	art. 47 [2] K.p.c.	Por. uwagi do projektowanego art. 205 (13) k.p.c.	
	NRA	art. 48 [1] K.p.c.	Zdecydowanie negatywnie należy ocenić uchylenie art. 48 ¹ , dzięki któremu skracana była droga do wyłączenia wszystkich sędziów danego sądu w sytuacji, gdy sprawa była jedną z tych, które dawały podstawę do wyłączenia sędziego wg art. 48 K.p.c. Według uzasadnienia projektu art. 48 ¹ K.p.c. nasuwa wątpliwości interpretacyjne i rzeczywiście sformułowany został niejasno. Jednak orzecznictwo od wejścia w życie tego przepisu właściwie ten przepis	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			wykłada. Jeżeli do wydziału rozpoznającego sprawy wg K.p.c. wpłynie sprawa sędziego orzekającego w danym sądzie (obojętnie czy jest to karnista czy cywilista (pkt 1) lub sprawa małżonka, krewnego lub powinowatego w linii prostej, krewnego bocznego do czwartego stopnia lub powinowatego bocznego do drugiego stopnia (pkt 2) sędziego orzekającego w danym sądzie itp., to stosowany jest art. 48¹ K.p.c. Jeżeli ten przepis zostanie uchylony, to w takich przypadkach pozostanie droga pisania żądań sędziów z całego sądu o wyłączenie co pochłania sporo czasu zwłaszcza w dużych sądach.	
	NRA	art. 49 § 2 K.p.c.	Należy sprzeciwić się usunięciu tego paragrafu, zgodnie z którym za okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie, nie uważa się wyrażenia przez sędziego poglądu co do prawa i faktów przy wyjaśnianiu stronom czynności sądu, nakłanianiu do ugody lub udzielaniu pouczeń. Nowelizacja nie przewiduje co prawda uchylecia art. 156 [1] K.p.c., ale usunięcie par. 2 art. 49 będzie powodować zbyt dużą ostrożność sędziów i w konsekwencji powstrzymywanie się od oceny sprawy, która - wyrażona we właściwej formie - bywa jednak pomocna dla stron i pełnomocników co do taktyki prowadzenia sporu.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 50 § 3 pkt 2 K.p.c.	Proponowana zmiana nie usunie problemów, któremu w świetle uzasadnienia projektodawca chce zaradzić. Po pierwsze, należy wątpić, czy wystarczy usunięcie wyrazów “w sprawie”, aby przepis nie sugerował już, że sędzia objęty wnioskiem o wyłączenie może np. wydać wyrok uchylający zaskarżony wyrok i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania. Po drugie, mimo proponowanej zmiany, sędzia, którego dotyczy wniosek o wyłączenie, będzie mógł wydać wyrok wstępny lub częściowy, ponieważ nie są to orzeczenia kończące postępowanie. Sytuacja taka w równym stopniu godzi w przywoływaną w uzasadnieniu efektywność gwarancji, którą jest możliwość żądania wyłączenia sędziego, jak pozostawienie takiemu sędziemu możliwości wydania orzeczenia kończącego postępowanie w instancji.	
	NRA	art. 52 § 1 K.p.c.	Niezrozumiała jest zmiana art. 52 § 1 w części, w której przewiduje orzekanie w przedmiocie wyłączenia sędziego „z urzędu”. W uzasadnieniu projektu nie zostało to wyjaśnione. Przewidziany do rozpoznania wniosku lub zawiadomienia jest skład trzyosobowy, więc słowa „z urzędu” nie dotyczą chyba sytuacji przewidzianej w art. 48 K.p.c., kiedy zachodzi przyczyna wyłączenia sędziego z mocy samej ustawy (np. sędzia sam się wyłącza). Każde orzekanie w przedmiocie wyłączenia wymaga albo wniosku strony, albo żądania sędziego (art. 49 K.p.c.) albo zawiadomienia	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			(samego sędziego o przyczynie swego wyłączenia albo przewidzianego w nowelizacji zawiadomienia innego członka składu). Fragment przepisu o orzekaniu „z urzędu” w przedmiocie wyłączenia jest więc albo pusty i wtedy trzeba z niego zrezygnować albo coś w sobie kryje, a wtedy należy żądać wyjaśnienia od projektodawców. Nadto, konieczne jest przeredagowanie par. 1 z uwagi na jego nieczytelność, która może prowadzić do błędnej interpretacji. Sugeruje się wyodrębnienie dwóch zdań i nadanie mu następującego brzmienia (proponowana treść wymaga uwzględnienia dodatkowo rozstrzygnięcia uwagi wskazanej w poprzednim akapicie): <i>“W przedmiocie wyłączenia orzeka w składzie trzech sędziów sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony. Sąd orzeka z urzędu, na wniosek strony lub na skutek zawiadomienia, o którym mowa w art. 51”.</i> Pożądanym rozwiązaniem jest również wskazanie wprost w powyższym przepisie, że chodzi o zawiadomienie z art. 51 K.p.c., ponieważ w przeciwnym wypadku powstanie wątpliwość, jaki podmiot może złożyć zawiadomienie, o którym mowa w art. 52 par. 1: czy może je złożyć każdy (osoba zupełnie postronna, np. dziennikarz)? Przy obecnym brzmieniu art. 52 par. 1 projektu takiej interpretacji nie można odrzucić.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			Zmiany wymaga również art. 52 par. 3 K.p.c., ponieważ w obowiązującym brzmieniu jest on niedostosowany do sytuacji, w której wyłączenie może nastąpić także z urzędu lub na skutek zawiadomienia. Daje on podstawę do zniesienia postępowania tylko wtedy, gdy o wyłączeniu orzeczono na wniosek, a nie jest to jedyna możliwa sytuacja.	
	NRA	art. 54 K.p.c.	Wydaje się, że nowelizacja tego przepisu prowadzi do niekonsekwencji. Skład sądu do wyłączenia ławnika ma być bowiem trzyosobowy, a orzekanie w przedmiocie wyłączenia referendarza ma być jednoosobowe. Nadto, zdanie drugie (<i>“W przedmiocie wyłączenia referendarza sądowego oraz ławnika orzeka sąd zgodnie z przepisami niniejszego działu, a w pozostałych przypadkach odpowiedni organ nadrzędny, któremu przekazuje się wniosek”</i>) nie uwzględnia faktu, że po znowelizowaniu art. 51 K.p.c. będzie to mogło być również “zawiadomienie” (np. sędzia zasiadający w składzie orzekającym z ławnikiem składa zawiadomienie dotyczące podstaw wyłączenia tego ławnika). Sugeruje się dodanie wyrażenia “<i>lub zawiadomienie</i>”.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 87 § 7 K.p.c.	Dalsze rozszerzenie katalogu pełnomocników procesowych należy uznać za nieuzasadnione. Trzeba mieć na uwadze, że pełnomocnik procesowy, niezwiązany bezpośrednio z mocodawcą, winien być co do zasady podmiotem profesjonalnie zajmującym się stosowaniem prawa. Nie sposób o takim przypadku mówić w odniesieniu do przedstawiciela organizacji, do której zadań statutowych należą sprawy popierania własności przemysłowej i udzielania pomocy twórcom projektów wynalazczych. Obecnie obowiązujący katalog wyjątków od tej zasady i tak jest relatywnie bogaty: pracownik przedsiębiorcy lub osoby prawnej, przedstawiciel organu z zakresu pomocy społecznej, przedstawiciel organizacji zrzeszającej rolników indywidualnych oraz przedstawiciel organizacji, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów. Wprowadzanie dalszych podmiotów prowadzi do nadmiarowej kazuistyki. W kontekście obserwowanej na rynku usług prawniczych aktywności podmiotów bez wymaganych uprawnień prawniczych, oferujących kompleksowe usługi obejmujące także sfery, które z profesjonalnej działalności prawniczej są wykluczone jako nieetyczne, należy zauważyć, że utworzenie kolejnej kategorii podmiotów ustawowo uprawnionych do reprezentowania nowej kategorii grupy beneficjentów otworzy pole do powstawania kolejnych nieprofesjonalnych organizacji, które wykorzystując proponowaną regulację, wbrew intencjom ustawodawcy	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			świadczyć będą pomoc prawną w postępowaniach sądowych bez gwarancji etycznych i gwarancji w zakresie odpowiedzialności dla beneficjentów tej pomocy.	
	NRA	art. 87[1] § 2 K.p.c.	W przypadku przymusu adwokacko-radcowskiego nowelizacja zamierza dopuścić możliwość podjęcia przez samą stronę czynności procesowych zmierzających do zakończenia sprawy, np. uznanie powództwa, cofnięcie pozwu. Uzasadnienie projektu nie w pełni wyjaśnia, dlaczego strona ma mieć także takie uprawnienie. Projektowaną nowelizację można postrzegać jako brak zaufania do profesjonalnego pełnomocnika, którego przecież zasady etyki i przepisy ustaw obligują do działania wyłącznie na korzyść mandanta. Bezwzględnie zaś w wielu czynnościach przewidzianych w projektowanym przepisie skutki czynności są dla strony nieodwracalne procesowo. Pozostawienie tych decyzji z ostentacyjnym wyłączeniem ich z konieczności uzgodnienia z pełnomocnikiem w praktyce będzie miało negatywne i nieodwracalne skutki dla samej strony. Przymus adwokacki wprowadzony w konkretnych (wąsko ujętych) kategoriach postępowań ma służyć między innymi temu, aby tak istotne decyzje były podejmowane przez należycie poinformowaną o konsekwencjach stronę. Gdy zdolność postulacyjną będzie miała strona osobiście, ta gwarancja zniknie. Przepis pomija też fakt, że w obecnie obowiązującym stanie prawnym strona nawet w ramach przymusu adwokackiego może	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			cofnąć pełnomocnikowi umocowanie i ustanowić kolejnego albo zabiegać o pełnomocnika z urzędu, aby uzyskać pomoc w podejmowaniu decyzji odnośnie stanowiska w postępowaniu. Istota przymusu adwokackiego to obowiązkowy udział profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniach o wysokim stopniu skomplikowania prawnego, gdzie właśnie pełnomocnik ma stanowić gwarancję podejmowania przez stronę właściwych dla jej interesów decyzji. Pytanie, na które projekt odpowiedzi nie przynosi, brzmi: jakie stanowisko zająć ma pełnomocnik, pozostający w swojej roli wobec braku cofnięcia mu pełnomocnictwa przez stronę, w sytuacji, w której samodzielna decyzja strony spowoduje, w ocenie pełnomocnika, istotne pogorszenie jej sytuacji procesowej i perspektyw prawnych na przyszłość.	
	NRA	art. 91 par. 1 pkt 1 K.p.c.	Włączenie do przepisu reprezentowania strony w postępowaniu kasacyjnym ma zastosowanie tylko do adwokatów i radców prawnych, co jest związane z przymusem adwokacko-radcowskim, a przepis dotyczy wszystkich pełnomocnictw, co stanowi o jego nieprecyzyjności i może być błędnie odczytywane w ten sposób, że pełnomocnictwo udzielone pełnomocnikowi niebędącemu adwokatem lub radcą prawnym bądź rzecznikiem patentowym w sprawach dotyczących własności intelektualnej także obejmuje z mocy prawa zastępstwo	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			przed Sądem Najwyższym. Wymaga to doprecyzowania poprzez dodanie wyrażenia, że to nie uchybia przepisom przewidującym przymus adwokacko-radcowsko-rzecznikowski.	
	NRA	art. 91 § 2 k.p.c.	Krytycznie należy odnieść się do wyłączenia możliwości ograniczenia zakresu pełnomocnictwa poza przypadkami wskazanymi w przepisie. Oznacza to, że pełnomocnik nie może otrzymać umocowania do reprezentowania tylko przed sądem danej instancji. Tymczasem ma to bardzo daleko idące konsekwencje. Formalnie postępowanie w ramach pierwszej instancji kończy się z momentem doręczenia uzasadnienia orzeczenia. Wypowiedzenie pełnomocnictwa przez pełnomocnika (w związku z zakończeniem umowy zlecenia) wiąże się z obowiązkiem dalszego reprezentowania mocodawcy przez okres 14 dni. Tymczasem w tym okresie biegą już terminy na wniesienie ewentualnego środka zaskarżenia. Co więcej, oświadczenie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa musi zostać skutecznie doręczone. W konsekwencji łączny czas może wynieść nawet ponad miesiąc i tym samym rodzić dla pełnomocnika obowiązek wniesienia środka zaskarżenia, ewentualnie przygotowania opinii o niezasadności kwestionowania orzeczenia, mimo że czynności te nie były objęte umową zlecenia.	
	NRA	art. 118 § 2	Określenie “czynności dotyczących egzekucji” jest nieustawowe i będzie rodzić wątpliwości. Należy je zastąpić	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
		K.p.c.	precyzyjnym wskazaniem rodzaju postępowania, np. w postępowaniu egzekucyjnym. Należy ponadto rozstrzygnąć kwestię postępowania klauzulowego - czy ono również ma być objęte zakresem pełnomocnictwa, ponieważ będzie to budziło wątpliwości.	
	NRA	art. 148 ¹ K.p.c.	Nowelizacja uniemożliwia sądowi uwzględnienie powództwa, gdy fakty istotne dla sprawy są sporne, ale materiał dowodowy jest wystarczający. Prowadzi to do sytuacji, w której poza przypadkiem uznania powództwa przez pozwanego skierowanie sprawy na posiedzenie niejawne będzie w istocie stanowiło zapowiedź oddalenia powództwa. Takie rozwiązanie eliminuje skuteczne narzędzie do przyspieszania rozpoznania spraw. Art. 148 ¹ § 1 niepotrzebnie ogranicza możliwość rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym tylko do przypadków w nim wskazanych. Aktualnie sąd ma możliwość rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, jeżeli uzna po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Ocenic należy jako niezasadne „zlikwidowanie”, wraz z usunięciem § 3 tego przepisu, możliwości zablokowania przez stronę rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym; nie można jednak abstrahować do faktu, że sąd – co do zasady – proceduje na rozprawie (posiedzeniu jawnym), co jest istotą kontradiktoryjnego procesu. W sytuacji z pkt 3 sąd ma poinformować strony o tym, że orzeczenie zostanie wydane	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			na posiedzeniu niejawnym. Sąd będzie w istocie informował strony, że zamierza oddalić powództwo na posiedzeniu niejawnym, bo fakty nie pozwalają na jego uwzględnienie.	
	NRA	art. 149 w § 2 zdanie trzecie K.p.c.	Wydłużenie terminu do dwóch tygodni, z wyprzedzeniem którego należy doręczyć wezwanie na rozprawę, spowoduje jeszcze znaczniejsze wydłużenie postępowań. Obecne nieprawidłowości w funkcjonowaniu publicznego operatora pocztowego, braki kadrowe w sekretariatach sądów, doprowadzą do jeszcze częstszego odwoływania terminów rozpraw. Termin tygodniowy należy uznać za w pełni wystarczający, zwłaszcza że wezwanie stanowi podstawę do usprawiedliwienia nieobecności w pracy.	
	NRA	art. 182 w 1 pkt 1 K.p.c.	Projektowane wydłużenie terminu z trzech miesięcy do roku i tak stanowi zbyt krótki termin, który powinien wynosić co najmniej trzy lata. Praktyka wskazuje, że skuteczne doręczenie odpisu pisma pozwanemu w sytuacji nieznajomości jego aktualnego adresu jest procesem długotrwałym. Jest to konsekwencją nieskuteczności aktualnie obowiązujących rozwiązań prawnych w tym zakresie, w szczególności doręczeń za pośrednictwem komorników. Do czasu wypracowania nowych rozwiązań czas ten należy wydłużyć. Należy mieć na uwadze, że niejednokrotnie umorzenie postępowania wiąże się dla powoda, w związku z przedawnieniem, z utratą możliwości skutecznej realizacji swojego roszczenia.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 186 [1] K.p.c.	Zasadne jest usunięcie tego przepisu, albowiem przyznawał przewodniczącemu zbyt duże uprawnienia już w chwili wpłynięcia pisma.	
	NRA	art. 193 § 1 i 2 K.p.c.	Zmiana art. 193 K.p.c. jest nieracjonalna. Dotychczasowa regulacja była odpowiednia i nie budziła wątpliwości. W proponowanej, rozszerzenie powództwa typu żądanie wyższej kwoty odszkodowania lub zadośćuczynienia spowoduje, że jeżeli sąd uzna taką zmianę jako powodującą nadmierną zwłokę w postępowaniu lub utrudniającą pozwanemu obronę to zmienione powództwo będzie rozpoznawane jako odrębna sprawa, co zdecydowanie nie jest ekonomiczne procesowo. Przyznano sądowi zbyt dużą dowolność uznania zmiany powództwa za niedopuszczalną, w szczególności w sytuacji, gdy ze względu na zakres lub czas dokonania przedmiotowej zmiany (niezależnie od jej charakteru i zakresu), spowodowałyby ona nadmierną zwłokę w postępowaniu lub utrudniła nadmiernie pozwanemu podjęcie obrony. Jest to przesłanka wyraźnie ocenna, a niejednokrotnie dopiero na zaawansowanym etapie postępowania dowodowego okazuje się, że powód winien dokonać modyfikacji żądania. W szczególności dotyczy to powództw o ustalenie. Z kolei, w sprawach o zapłatę rozszerzenie powództwa poprzez zażądanie wyższej kwoty odszkodowania lub zadośćuczynienia spowoduje, że jeżeli sąd uzna taką zmianę jako powodującą nadmierną zwłokę w postępowaniu lub utrudniającą pozwanemu obronę, to zmienione powództwo	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			będzie rozpoznawane jako odrębna sprawa, co zdecydowanie nie jest ekonomiczne procesowo. W związku z tym należy postulować utrzymanie dotychczasowego brzmienia art. 193.	
	NRA	art. 194, 196 K.p.c.	Proponuje się radykalne ograniczenie możliwości podmiotowej i przedmiotowej zmiany powództwa. Takiemu rozwiązaniu należy jednoznacznie sprzeciwić się. Istnieje wiele sytuacji, w których mimo dochowania należytej staranności nie można w sposób definitywny określić strony pozwanej. Przykładowo, w sprawach o wydanie rzeczy ruchomych legitymowanym biernie jest wyłącznie faktycznie władający tą rzeczą, niezależnie od tego czy przysługuje mu jakikolwiek tytuł prawny do niej. Wystarczające w takim przypadku jest przeniesienie władztwa na inny podmiot i wówczas wniesione powództwo skazane byłoby na oddalenie, a powód na ponoszenie kosztów procesu. Tak się dzieje w przypadku muzeów, które przekazują dzieła sztuki innym jednostkom kultury w depozyt. Informacje te nie są ogólnodostępne i powód nie ma możliwości poczynienia ustaleń przed wniesieniem pozwu.	
	NRA	art. 203 [1] K.p.c.	Ograniczenia w zgłoszeniu zarzutu potrącenia wprowadzone nowelizacją z 2019 r. i poprawione w 2023 r. były formalistyczne. Ich intencją było skrócenie procedowania i nieprowadzenie procesu przez pozwanego na koszt powoda. Mimo trudności w stosowaniu art. 203¹ wydaje się, że	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			zmiana ta przyniosła pożądane efekty. Dlatego wyrugowanie art. 203 ¹ należy uznać za niepożądane.	
	NRA	art. 205 ¹ § 1 k.p.c.	Należy zrezygnować ze słowa “wstępne”. Kodeks nie zna pojęcia “zagadnienia wstępnego” i będzie ono powodowało wątpliwości interpretacyjne). Sens przepisu się nie zmienia, jeśli zostanie tylko “zagadnienia”.	
	NRA	art. 205(5) K.p.c.	Przepisy o posiedzeniu przygotowawczym w nowym brzmieniu będą ograniczać możliwość wzięcia w nim udziału przez pełnomocników. Na posiedzenie niejawnie mają wstęp tylko osoby wezwane. Powstaje wątpliwość w sytuacji, gdy strona występująca bez pełnomocnika dopiero przed posiedzeniem przygotowawczym, już po jego wyznaczeniu, ustanowi pełnomocnika. Czy taki pełnomocnik - jako osoba niewezwana na posiedzenie przygotowawcze - będzie miał wstęp na to posiedzenie? W świetle art. 152 par. 3 k.p.c. wydaje się, że nie. Należy w par. 2 po słowie “strona” dodać “lub pełnomocnik”.	
	NRA	art. 205 (2a) K.p.c.	Początek przepisu jest nielogiczny. Zamiast “ <i>Po upływie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew albo bezskutecznym upływie terminu do jej złożenia</i> ”, powinno być “ <i>Po złożeniu odpowiedzi na pozew albo bezskutecznym upływie terminu do jej złożenia</i> ”.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 205[13] K.p.c.	Zgodnie z treścią uzasadnienia nowelizacji, przeniesienie regulacji aktualnie zawartej w art 47 [2] K.p.c. ma cel porządkujący. Zdaniem autorów projektu: “(...) kompetencje asystenta sędziego, które sprowadzają się do wydawania zarządzeń, nie powinny być regulowane wśród przepisów odnoszących się do składu sądu. Ich właściwe miejsce stanowi ta część Kodeksu, która dotyczy organizacji postępowania.” (str. 29 uzasadnienia projektu nowelizacji). O ile nie można odmówić zasadności wskazanej wyżej uwadze, o tyle należy zastanowić się, czy przeniesienie omawianej tu regulacji do rozdziału obejmującego organizację postępowania w istocie nie będzie prowadzić do zawężenia stosowania instytucji zarządzenia asystenta sędziego w toku postępowania. Przepisy art. 205 [1]. - 205 [12] k.p.c. odnoszą się bowiem do wstępnego etapu procedowania, którego centralnym punktem pozostaje (nieobligatoryjne przecież - argument z art. 205[4] K.p.c.) posiedzenie przygotowawcze. Dokonując wykładni systemowej proponowanych zmian, należy uznać, że instytucja zarządzeń asystenta sędziego będzie możliwa do zastosowania wyłącznie na etapie organizacji postępowania, jej wykorzystanie zaś na dalszych etapach postępowania, tj. po wyznaczeniu rozprawy (np. w przerwach między nimi), może budzić wątpliwości. To pokazuje konieczność wyodrębnienia przepisów o czynnościach asystenta sędziego do osobnej jednostki redakcyjnej. Może być umiejscowiona w Tytule I “Sąd”, ale w osobnym Dziale IV albo w Tytule VI “Postępowanie”, ale też musiałby to być osobny dział. Kwestią otwartą pozostaje również brak interwencji ustawodawcy w zakresie diskutowanego w doktrynie charakteru swoistego i nowego środka zaskarżenia zarządzeń	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			asystenta sędziego, jakim jest zastrzeżenie. W zakresie podnoszonych w tym względzie wątpliwości por. chociażby uwagi zawarte w J. Gudowski [w:] <i>Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze. Artykuły 1-124, wyd. VI, red. T. Ereciński, Warszawa 2023, art. 47(2).</i>	
	NRA	art. 263 [1] K.p.c.	Nowelizacja art. 263 ¹ odbiera możliwość sprzeciwu strony wobec zarządzenia przesłuchania świadka w ramach posiedzenia zdalnego, a przekazuje decyzję co do odstąpienia od takiej formy przesłuchania świadka sądowi, od którego oceny uzależnia, czy sąd poweźmie wątpliwości wskazane w przepisie czy nie.	
	NRA	art. 271 ¹ § 2 K.p.c.	Z uwagi na naruszenie zasady bezpośredniości należy odstąpić od możliwości składania zeznań przez świadków na piśmie. Forma ta nie zapobiega ingerencji osób trzecich w treść zeznań, a przede wszystkim pozbawia strony możliwości natychmiastowej konfrontacji. Podkreślając, iż powyższa ugoda jest najdalej idąca, odnosząc się do samej proponowanej zmiany, należy wskazać, iż w uzasadnieniu projektu wskazano: <i>“Może się bowiem zdarzyć, że treść pisemnych zeznań będzie wywoływać potrzebę weryfikacji wiarygodności zeznań świadka lub zwrócenia się do świadka o doprecyzowanie okoliczności, które nie zostały przez niego na piśmie w dostateczny sposób wyjaśnione”</i> . Jednak sama treść projektowanego przepisu już tej myśli nie powtarza i ogranicza się do wezwania świadka na rozprawę	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			w przypadkach, gdy jest to <i>“potrzebne do wyjaśnienia okoliczności stanowiących przedmiot zeznań”</i> .	
	NRA	art. 289 K.p.c.	Przepis art. 289 nadal dopuszcza przesłuchanie biegłego na piśmie, co należy oceniać jako bardzo niepożądane (<i>vide</i> uwaga do art. 271 ¹ § 2).	
	NRA	art. 304 K.p.c.	Przepis art. 304 nadal dopuszcza przesłuchanie strony na piśmie, co należy oceniać jako bardzo niepożądane (<i>vide</i> uwaga do art. 271 ¹ § 2).	
	NRA	art. 318 [1] K.p.c.	Dodanie art. 318 ¹ jest konsekwencją zmiany art. 203 ¹ . Jeżeli uznać, że uwagi z punktu dotyczącego art. 203 ¹ są przekonujące, to dodanie tego przepisu jest zbędne. Wydanie wyroku z zastrzeżeniem jest zupełnie nową instytucją i niepotrzebną, a nawet wręcz szkodliwą, przedłużającą postępowanie zwłaszcza w sytuacji aktualnej, gdy postępowania drugoinstancyjne przeciągnęły się ponad zdroworozsądkową miarę (w sądach okręgowych ponad rok, a nierzadko dwa lata czekania na rozprawę, a w sądach apelacyjnych kilka lat).	
	NRA	art. 366 § 2 K.p.c.		

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
		art. 19 ust. 1 [1] U.k.s.c.	Należy wykreślić słowo “wzajemnej” z obu przepisów. Może ono rodzić niepotrzebne wątpliwości co do tego, czy chodzi o wierzytelność z umowy wzajemnej. Pominięcie tego słowa nie spowoduje zmian w normatywnej treści przepisów. Ewentualnie możliwe jest zastąpienie tego słowa sformułowaniem “przedstawiona do potrącenia”. W art. 383 § 2 oraz 493 § 3 K.p.c. ta sama wierzytelność nie jest już bowiem nazywana wierzytelnością “wzajemną”, ale “przedstawioną do potrącenia”. Wprowadza to zamieszanie terminologiczne, którego w przepisach kodeksu nie powinno być.	
	NRA	art. 367 [1] K.p.c.	Jako negatywne należy ocenić wprowadzenie składu 3-osobowego w sądzie II instancji do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie. Nowelizacja art. 367 ¹ budzi również wątpliwości co do użytych sformułowań - sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym postanowienia tam wymienione. Skład sądu jest rzeczą niezwykle istotną zatem albo „może wydać” albo „wydaje”. Dotychczasowa regulacja była bardziej przejrzysta (przed zmianą z 2023 r.) czyli wszystkie postanowienia na posiedzeniu niejawnym w drugiej instancji wydawane były jednoosobowo za wyjątkiem rozpoznania zażalenia i wydania wyroku. Wprowadzenie szerokiego kręgu zażeń poziomych w drugiej instancji koreluje z wydawaniem jednoosobowo postanowień, na które przysługuje zażalenie do składu równoległego.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 373. § 1 K.p.c.	Wyrażenie “ <i>zażąda ich usunięcia</i> ” powinno zostać zastąpione przez “ <i>wezwie do ich usunięcia</i> ”, aby zachować jednolitość terminologiczną kodeksu.	
	NRA	art. 383 § 2 pkt 2 K.p.c.	Potrącenie poza przypadkami z pkt 1 nie powinno być dopuszczalne w postępowaniu apelacyjnym. Pozbawia powoda w istocie jednej instancji.	
	NRA	art. 357 § 2 K.p.c.	Drugie zdanie należy podzielić na dwa (kropka zamiast średnika).	
	NRA	art. 357 § 3 K.p.c.	W drugim zdaniu zbędny przecinek: “od dnia, wpływu”.	
	NRA	art. 381 zd. drugie K.p.c.	Pierwsze zdanie, obecnie obowiązujące, przewiduje uprawnienie sądu, a nie obowiązek. Sposób sformułowania projektowanego zdania drugiego jest taki, że powstanie wątpliwość, czy zdanie drugie nie przewiduje obowiązku sądu. Drugie zdanie powinno też wskazywać, że sąd posiada możliwość, a nie obowiązek. Sugeruje się wprowadzenie wyrażenia: “To samo dotyczy...” albo “Tak samo sąd może postąpić...”.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 391 § 1 zd. drugie K.p.c.	Należy zmienić sposób sformułowania. K.p.c. dotychczas posługiwał się sformulowaniem “ <i>przepisów... nie stosuje się</i> ”, a nie “ <i>nie mają zastosowania</i> ”.	
	NRA	art. 394 [3] K.p.c.	Wyrażenie “ <i>Jeżeli złożenie zażalenia</i> ” należy zastąpić wyrażeniem “ <i>Jeżeli wniesienie zażalenia</i> ”.	
	NRA	art. 740 § 1 K.p.c.	Należy wprowadzić wyraźny przepis o niedoręczaniu przez sąd obowiązanemu wnioskowi o zabezpieczenie i niezobowiązaniu go do złożenia odpowiedzi na wniosek poza przypadkami, w których ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie. Sąd niestety obecnie ma taką możliwość co ułatwia obowiązanemu uniknąć zabezpieczenia. O zabezpieczeniu obowiązanemu powinien dowiedzieć się dopiero w sytuacji wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia lub prawomocnego oddalenia wniosku o zabezpieczenie. Nadto, wątpliwości budzą przypadki, w których wniosek o zabezpieczenie obejmował kilka sposobów zabezpieczenia, z których niektóre podlegają wykonaniu w drodze egzekucji, a inne nie podlegają, i taki wniosek sąd uwzględnił albo oddalił albo częściowo uwzględnił, a częściowo oddalił. W świetle proponowanego paragrafu 1 sąd powinien “rozdzielić” postanowienie zapadłe w wyniku rozpoznania wniosku i ująć je w dwóch dokumentach, z których jeden doręczy tylko uprawnionemu, a drugi również obowiązanemu.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
	NRA	art. 879 [5] § 4 K.p.c.	Brakuje przecinka w pierwszym zdaniu po <i>“rękojmi”</i> .	
	NRA	art. 943 § 1 pkt 1 K.p.c.	Wątpliwości budzi zasadność uchylecia tego przepisu w zakresie, w jakim dotyczy nieruchomości, dla których nie jest prowadzona księga wieczysta, a jest prowadzony zbiór dokumentów. Uzasadnienie jest przekonujące, ale w odniesieniu do nieruchomości, dla których jest prowadzona księga, bo jeśli jest, to jest elektroniczna. Jeśli jest prowadzony tylko zbiór dokumentów, komornik nie pobierze odpisu z EKW.	
	NRA	art. 1049 § 1 [3] K.p.c.	Zdanie drugie powinno otrzymać następujące brzmienie: <i>“Jeżeli sąd przyznał wierzycielowi sumę na wykonanie czynności, na wniosek dłużnika sąd przyzna dłużnikowi od wierzyciela zwrot tej sumy”</i> .	
	NRA	art. 20 ust. 12 ustawy o komornikach sądowych	Wyrażenie <i>“mocą postanowienia”</i> powinno zastąpić się słowem <i>“postanowieniem”</i> .	
	NRA	art. 19 ust. 1 [1] U.k.s.c.	Wprowadzenie opłaty sądowej od pisma zawierającego zarzut potrącenia oznacza zbyt duże obciążenie dla korzystającego z tego zarzutu. Jeśli potrącana kwota	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			stwierdzona została prawomocnym wyrokiem, to zgłaszający ją już poniósł koszty związane z jej dochodzeniem. Od pisma zawierającego zarzut potrącenia pobierana ma być połowa opłaty od pozwu, ustalana według wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia. W przypadku, w którym ta wierzytelność ogółem jest wyższa niż wierzytelność dochodzona przez powoda, podstawą obliczenia opłaty nie powinna być cała wierzytelność przedstawiona do potrącenia, lecz tylko ta jej część, która nie przekracza wysokości dochodzonej przez powoda.	
	NRA	art. 24 ust. 5 ustawy zmieniającej	Przepis intertemporalny nakazuje rozpoznawanie spraw zażaleniowych i apelacyjnych wniesionych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej według starych zasad. Oznacza to, że zasada składów jednoosobowych w każdym przypadku będzie obowiązywać jeszcze przez wiele lat i równoległe rozpoznawane będą zażalenia według nowych zasad. Pogłębi to jeszcze chaos orzecniczy.	
Uwagi do uzasadnienia projektu				
1.	NRA	s. 9, pkt 2b	dot. art. 91: w uzasadnieniu powtórzono dwukrotnie “zarzut zatrzymania”.	
2.				

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS

Uwagi do Oceny Skutków Regulacji				
1.				

Propozycja rozszerzenia zakresu projektu ustawy o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (U261) (projekt z dnia 10.10.2025 r.)				
			Wprowadzenie tak istotnej nowelizacji Kpc jak planowana opiniowanym projektem wymagałoby w ocenie NRA uwzględnienia dodatkowych pilnie wymaganych dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości zmian. W ocenie advokatury projekt należałoby uzupełnić o następujące zmiany:	
1.	NRA	Przepisy K.p.c. o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych; Art. 87 ¹ § 1 K.p.c.	Rozszerzenie zakresu spraw, w których obowiązkowe jest zastępstwo przez profesjonalnego pełnomocnika Przymus adwokacki w sprawach gospodarczych - Naczelna Rada Adwokacka postrzega to jako wariant “minimum” W dziale IIa. „Postępowanie w sprawach gospodarczych” - po art. 458¹³ k.p.c. dodaje się art. 458¹⁴ w brzmieniu: <i>„Art. 458¹⁴ § 1. W postępowaniu w sprawach gospodarczych obowiązuje zastępstwo stron przez</i>	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			<i>adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych. Przepisy art. 87¹ § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.</i> <i>§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w postępowaniu, w którym wartość przedmiotu sporu nie przekracza siedemdziesięciu pięciu tysięcy złotych.</i> <i>§ 3. Sąd może zwolnić stronę, na wniosek lub z urzędu, z obowiązkowego zastępstwa przez adwokata lub radcę prawnego, jeżeli okoliczności, w tym stopień zawilości sprawy, nie uzasadniają obowiązkowego zastępstwa. Zwolnienie może nastąpić w każdym stanie sprawy, w tym także na wniosek strony złożony w piśmie procesowym.”</i> Niezależnie od powyższego postulatu - wariant szerszy, który Naczelna Rada Adwokacka uważa za najbardziej właściwy: przymus adwokacki w sprawach cywilnych przed sądami okręgowymi I instancji i sądami apelacyjnymi. Art. 87¹ § 1 k.p.c. otrzymuje następujące brzmienie: <i>“§ 1. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym, sądami apelacyjnymi, a także sądami okręgowymi jako sądami pierwszej instancji obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych.”</i>	
2.	NRA	art. 108 K.p.c.	Zmiany przepisów o zasądzenie zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			Projekt należy uzupełnić o przepisy zmieniające zasady zasądzania wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu. Proponowane zmiany przepisów w tym zakresie są następujące: Art. 108 k.p.c. otrzymuje brzmienie: „Art. 108. § 1. Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, z zastrzeżeniem § 3. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony. § 2. Sąd drugiej instancji, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej, z zastrzeżeniem § 3. § 3. Zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu sąd przyznaje w oddzielnym postanowieniu, które wydaje po wydaniu orzeczenia kończącego sprawę w instancji. W przypadku cofnięcia lub zwolnienia przez sąd ustanowionego z urzędu adwokata lub radcy prawnego, a także wygaśnięcia ustanowienia adwokata lub radcy prawnego wskutek śmierci strony, która korzystała z pomocy prawnej udzielonej z urzędu, sąd na wniosek pełnomocnika	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			<i>ustanowionego z urzędu w przedmiocie zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzyga w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, zasądzając zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.</i> <i>§ 4. Wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zawiera oświadczenie, że koszty te nie zostały zapłacone w całości lub w części.</i> <i>§ 5. Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w każdym przypadku ponosi Skarb Państwa. W sprawie, w której kosztami procesu został obciążony przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, sąd zasądza zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu od przeciwnika tej strony na rzecz Skarbu Państwa, z jednoczesnym przyznaniem od Skarbu Państwa i poleceniem wypłaty równowartości tych kosztów na rzecz pełnomocnika procesowego strony korzystającej z pomocy prawnej udzielonej z urzędu z sum Skarbu Państwa.”</i> Uzasadniając proponowane zmiany należy wskazać, że: Po pierwsze, zmiany te umożliwią adwokatowi lub radcy prawnemu ustanowionemu z urzędu otrzymanie należnego wynagrodzenia za już udzieloną pomoc prawną na bieżąco, bez konieczności często wieloletniego oczekiwania na wynagrodzenie za czynności wykonane w toku postępowań sądowych. W obecnie obowiązującym stanie prawnym, stosownie do art. 108 § 1 k.p.c., sąd rozstrzyga o kosztach w	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesy, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu. W takim przypadku, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym szczegółowo wylicza koszty obciążające strony. Zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Dla pełnomocnika świadczącego pomoc prawną z urzędu powyższe regulacje oznaczają bardzo często konieczność wieloletniego oczekiwania na przyznanie i wypłatę wynagrodzenia za pomoc prawną już rzeczywiście udzieloną, co nie znajduje uzasadnienia. Celem proponowanych zmian jest to, aby sąd orzekał o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w oddzielnym postanowieniu, które zapadałoby po wydaniu orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji i mogłoby się uprawomocnić (a tym samym – zostać wykonane) niezależnie od dalszego biegu sprawy. Dzięki temu wypłata wynagrodzenia pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu za już udzieloną pomoc prawną następowałaby po wydaniu orzeczenia kończącego sprawę w instancji i nie byłaby uzależniona od dalszego przebiegu postępowania ani od prawomocnego zakończenia postępowania, a jedynie od zakończenia sprawy w danej instancji.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			Brak bieżącego rozliczania i otrzymywania wynagrodzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu ma szczególne znaczenie w postępowaniach wieloinstancyjnych, w tym w sprawach przekazywanych do ponownego rozpoznania, a także w sprawach, w których rozstrzygnięcia następują w formie orzeczeń wstępnych lub częściowych. Należy bowiem mieć na uwadze, że nie stanowią orzeczeń kończących sprawę w instancji wyrok (postanowienie) częściowy ani wstępny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2009 r., I CZ 36/09, OSNC-ZD 2010/2, poz. 58). Orzeczeniem kończącym sprawę w instancji jest to postanowienie lub ten wyrok, który rozstrzyga o ostatniej części roszczenia, tj. o całości przedmiotu postępowania. Skutkuje to wieloletnim oczekiwaniem na wynagrodzenie za świadczoną pomoc prawną. Należy też wskazać, że w toku postępowań cywilnych pojawiają się inne niż pełnomocnik ustanowiony z urzędu podmioty, które otrzymują wynagrodzenie, tymczasowo wypłacane z sum Skarbu Państwa, za wykonanie określonych czynności na rzecz organu procesowego. Do tych podmiotów należą biegli, tłumacze i specjaliści, a w szerszym wymiarze także ławnicy. Wynagrodzenie należne wskazanym podmiotom nie jest jednak uzależnione od prawomocnego zakończenia postępowania, a nawet od nieprawomocnego rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w instancji. Podmioty te w istocie otrzymują należne wynagrodzenie za wykonane czynności na bieżąco w toku postępowania. Na tym tle całkowicie odmienne zasady zasądzania i wypłacania wynagrodzenia pełnomocnikom ustanowionym z urzędu stanowią nieusprawiedliwione	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			różnicowanie pozycji tych pełnomocników w stosunku do innych podmiotów dokonujących czynności na rzecz organu procesowego. Po drugie, proponowane zmiany zmierzają do uściślenia zasad i terminu rozliczenia wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu w przypadku cofnięcia lub zwolnienia przez sąd pełnomocnika ustanowionego z urzędu, a także wygaśnięcia ustanowienia pełnomocnika z urzędu wskutek śmierci strony, która korzystała z pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Zgodnie z postulowanymi zmianami, w takich przypadkach, na wniosek pełnomocnika ustanowionego z urzędu, sąd orzekałby o zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w terminie 14 dni od dnia złożenia tego wniosku. Rozwiązanie to pozwoliłoby na przyznanie i wypłatę wynagrodzenia za rzeczywiście udzieloną pomoc prawną bezpośrednio po wystąpieniu wskazanych zdarzeń prawnych, bez konieczności oczekiwania na zakończenie postępowania, w którym pomoc prawna z urzędu była świadczona. Pełnomocnik ustanowiony z urzędu uzyskałby instrument prawny (uprawnienie do złożenia wniosku) pozwalający mu zainicjować postępowanie w przedmiocie zasądzenia kosztów sądowych, a sąd byłby obowiązany wniosek rozpoznać w terminie instrukcyjnym 14 dni. Po trzecie, proponowane zmiany zmierzają do wprowadzenia zasady jednolitego traktowania pełnomocników procesowych świadczących pomoc prawną z urzędu w zakresie rozliczania kosztów tej pomocy, poprzez ujednoczenie zasad zasądzania i wypłacania wynagrodzenia pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu niezależnie od	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			wyniku postępowania. Obecne rozwiązanie zawarte w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu przewiduje nierówne traktowanie pełnomocników procesowych świadczących pomoc prawną z urzędu w aspekcie wypłaty należnego wynagrodzenia z tego tytułu. Pełnomocnik świadczący pomoc prawną z urzędu reprezentujący stronę wygrywającą jest bowiem w gorszej sytuacji niż pełnomocnik reprezentujący stronę przegrywającą, ponieważ temu ostatniemu koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wypłaca Skarb Państwa bezwarunkowo, natomiast pełnomocnikowi reprezentującemu stronę wygrywającą Skarb Państwa wypłaca wynagrodzenie dopiero po wykazaniu przez tego pełnomocnika bezskuteczności egzekucji tych kosztów od strony przegrywającej proces. Postulowane zmiany zmierzają do oderwania zasad zasądzania i wypłacania wynagrodzenia pełnomocnikom świadczącym pomoc prawną z urzędu od tego, czy reprezentowali stronę wygrywającą (aby nie byli oni – tak jak obecnie – traktowani gorzej), czy stronę przegrywającą proces. W obecnym stanie prawnym ci pierwsi bowiem, nie dość, że udzielili nieodpłatnej pomocy prawnej na zlecenie Skarbu Państwa, to jeszcze są obowiązani przeprowadzić postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania należnego im wynagrodzenia za świadczoną pomoc prawną. Obecne rozwiązanie wymusza na pełnomocniku świadczącym pomoc prawną z urzędu na rzecz strony wygrywającej proces podjęcie dodatkowej aktywności, w praktyce czasochłonnej i angażującej środki finansowe samego pełnomocnika (konieczność uiszczenia zaliczek na rzecz	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			komornika), aby uzyskać należne wynagrodzenie za udzieloną pomoc prawną. Nierówność ta skutkuje tym, że w praktyce dla pełnomocnika ustanowionego z urzędu bardziej korzystnie jest sprawę przegrać, co jest rozwiązaniem dysfunkcyjnym.	
3.	NRA	art. 214 ¹ i 1058 k.p.c. art. 5 ust. 1 pkt 10 u.k.s.c. art. 247 w ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji	Likwidacja instytucji lekarza sądowego w postępowaniu cywilnym Projekt należy uzupełnić o przepisy znoszące wyłączność lekarzy sądowych jako podmiotów uprawnionych do dokonywania określonych czynności w postępowaniu cywilnym. Proponowane zmiany przepisów w tym zakresie są następujące: W art. 214¹ k.p.c. w § 1 wyrazy „wystawionego przez lekarza sądowego” zastępuje się wyrazami „wystawionego przez lekarza”; W art. 1058 k.p.c. § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Na wniosek jednej ze stron i na jej koszt zarządza się zbadanie stanu zdrowia dłużnika przez lekarza.”. Zmianie tej powinna towarzyszyć zmiana ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, polegająca na tym, aby art. 5 ust. 1 pkt 10 tej ustawy	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			otrzymał brzmienie: „10) koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza;”. W ustawie z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych w art. 247 w ust. 1 należy zaś dokonać zmiany polegającej na zastąpieniu wyrazów „zaświadczenie lekarza sądowego” wyrazami „zaświadczenie lekarza”. Uzasadniając proponowane zmiany należy wskazać, że mają one na celu rozwiązanie problemu utrudnionej dostępności, a w licznych przypadkach nawet całkowitego jej braku, do czynności powierzonych przepisami rangi ustawowej lekarzom sądowym, co negatywnie wpływa na realizację prawa do sądu. W praktyce bowiem – jak wykazują analizy przeprowadzone przez Naczelną Radę Adwokacką w kwietniu i październiku 2024 r. na podstawie informacji dostępnych na stronach internetowych poszczególnych sądów okręgowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w dziesięciu okręgach sądowych lekarze sądowi nie są w ogóle dostępni (brak zawartych umów między lekarzami a prezesami tych sądów), a w pozostałych okręgach sądowych ich liczba jest niewystarczająca, aby można było zrealizować obowiązek wynikający z przepisów prawa, które obligują do uzyskania takiego zaświadczenia (link do analizy: https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-202410-22-dostep-do-lekarzy-sadowych-41651.xlsx). Taka sytuacja negatywnie wpływa na pozycję prawną obywateli	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			będących w różnym charakterze uczestnikami postępowań sądowych, ponieważ państwo nie zapewnia im dostępności do lekarza sądowego przy jednoczesnym formułowaniu takiego wymogu ustawowego w określonych przypadkach. Obywatel nie powinien jednak ponosić negatywnych konsekwencji takiej sytuacji. Samorząd adwokacki podnosił, że niedostępność lekarzy sądowych dotyka również adwokatów i rzutuje na możliwość wykonywania przez nich zawodu. W praktyce bowiem nagminne są sytuacje, w których nawet figurowanie lekarza sądowego na liście prowadzonej przez prezesa sądu nie oznacza jego rzeczywistej dostępności, przede wszystkim przed terminem wyznaczonej czynności procesowej. W konsekwencji zaś osoby potrzebujące usprawiedliwić swoje niestawiennictwo na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie z powodu choroby, obowiązane do posiadania zaświadczenia, z przyczyn obiektywnych nie mogą uczynić zadość wymaganiu ustawy i zdane są na ocenę sądu co do wiarygodności powodu niestawiennictwa, co rodzi ryzyko niespełnienia przesłanek do skutecznego usprawiedliwienia swego niestawiennictwa i dalszych negatywnych skutków takiej sytuacji, które w zależności od etapu postępowania i rodzaju sprawy lub sytuacji procesowej mogą być bardzo dotkliwe, a często też nieodwracalne.	

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Jednostka redakcyjna lub strona uzasadnienia lub pkt OSR	Treść uwagi/propozycja przepisu	Stanowisko MS
			Docelowo, wykraczając poza ramy postępowania cywilnego, należy postulować uchylenie w całości ustawy z 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym i dokonanie w innych ustawach proceduralnych analogicznych zmian, jak proponowane tutaj w odniesieniu do postępowania cywilnego.	